

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

Cap. IV. - De verbis passivis, contra omnium Grammaticorum opinionem

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

Utor. Terent. *Mea bona utantur*: idem Adel. *Mea, quæ præter spem evenere, utantur sine*. Plaut. *Agri. Cetera quæ volumus, uti, græca mercamur fide*. Cato Rust. de villico. cap. 142. *Quomodo villicam uti oportet*: idem; *vicinas, aliasque mulieres quam minimum utantur*. Charif. lib. 5. *Utor hac re nos dicimus, apud veteres autem, & Utor hanc rem dictum*. Nonius Marcell. citat Turpilius in *Pedeo; Nuptias abjeci, amicos utor primores viros*. Lucil. Satyr. *Quem metuas sæpè interdum, quem utare libenter*. Vide *Abutor*.

C A P. IV.

De Verbis passivis, contra omnium Grammaticorum opinionem.

Sæpe quidem Grammatici, nunquam tamen ita egregiè delirarunt, quam in verborum passivorum deliramentis tradendis: ajunt enim, * rem, quam vocant agentem,

^a *Rem quam vocant agentem &c.*] Non adeo iterum delirant in ea quidem sententiâ Grammatici priores, qui censuerunt, quando rem agentem in passiva locutione exprimi necesse erat, tunc istis modis exprimi debere seu solere. Et vellem ostendisset Sanctius, quo alio modo aut ratione efferendam existimaret, nisi forte existimaverit quod videtur, rem agentem plane nullam in passiva locutione habere locum, dum mox hanc artis suæ regulam memorat. *Passivum verbum nihil præter suppositum desiderat*. Id quod ego sane miror in Sanctio, cum cap. 2. hujus libri ipse dixerit ex Aristotele, *in omni actione esse alterum quod agat, alterum quod patitur*: & certe passio multo minus concipi queat sine ejus Auctore, h. e. sine Agente, quam actio cujuscunque significationis sine patiente, cum multorum verborum actio non transeat in patientem, passio vero vix ulla sit, nisi quæ profecta ab agente. Verum quidem, quod passivum verbum ni-

hil

hil desideret præter suppositum, & proinde res agens, quando relinquitur in incerto, non necessario semper exprimitur. Sed eodem modo se res habet cum verbis vere Activis, quæ item, ut omnia verba, non modo passiva, nihil aliud desiderant, siquidem accusativus patientis eadem ratione, qua agens in passione, potest omitti, nec ad perficiendam orationem requiritur. Patet id ex Livio l. 56. *Hoc ætæritus visu, statim mittere Delphos, nec responsa sortium alii commutere ausus, filios per ignota maria in Græciam misit.* Vides primum hic poni *mittere* sine Accusativo, qui etiam non requiritur ad explendam orationem seu sententiam, quandoquidem *mittendi* simpliciter decretum prius à Rege factum, quam sciret, quem mitteret. Similiter cum ait Terent; Andr. l. 2. 14. *Meum quædam rumor est amare*, scimus utique necessario fuisse istius actionis aliquod objectum, sed quoniam id vel ignorabatur, vel tanti non erat, ut exprimeretur accusativus istius objecti non modo recte omittitur, sed & nullus certus, licet in verbo vere activo, quasi per Ellipsin omittitur desideratur. Sic ergo etiam, quando dico, *Tu amaris in Urbe patria*, non necesse, ut exprimam omnino, à quibus, licet tamen esse debeant illic, qui te ament. At vero si jam exprimere illos velim, non video, qua alia ratione id rectius faciam in lingua Latina, quam qua voluerunt Grammatici Veteres. Nec evertit hanc sententiam, quod tum Dativus ille, tum præpositio A vel Ab sæpe etiam cum passivis alio in sensu, & usu sumantur. Frequentissime eorum id accidit aliis etiam tum casibus, tum vocabulis, ut varium habeant usum, sensumque recipiant. Certum utique est Genitivo enunciarî modo ipsum possessorem, modo rem possessam: immo memoravimus supra ad pag. 121. occurrere aliquando duos etiam Genitivos uno in commate, quorum alter sit quasi Activus, alter quasi Passivus. Similiter quidni & Dativus modo Agentem, modo Patientem exprimat, ita ut tamen simul semper notet etiam aliquam acquisitionem, quæ æque sit agenti ac patienti. Quid multa? Manifeste utique agens exprimitur in dativo apud Liv. l. 31. *Romanis ab eodem prodigio novendiale quoque sacrum susceptum est.* h. e. Romani susceperunt per causam ejusdem prodigii &c. Conjungitur porro utroque in sensu Dativus apud Sallust. l. Histor. inorat. Lepidi, *Mihi quæquam per hoc summum imperium satis questum erat nunci majorum.* Agentem quodammodo notat *mibi*, patientem *Nomini*. Sic & A vel AB significet sane à parte, ut vult Sanctius; nihil obstat, quo minus

tem, in passiva, in casu sexto cum *a*, vel *ab*, vel in dativo debere collocari. Nec desunt hebetiores, qui addant, etiam in casu quarto cum *per*; ut, *Res agitur per eosdem creditores*. Totum falsum est.

Ac de Dativo quidem facile dejicientur: nam uno, aut altero malè intellecto testimonio nituntur. Cicero dixit; *Neque senatus, neque populo, neque cuiquam bono probatur*. Sed deberent illi advertere, sæpè apud Ciceronem, & alios, reperiri in activa eundem dativum. Cicero pro Balbo; *Non ut vobis rem tam perspicuam dicendo probaremus*. Itaque hoc non probatur mihi, est, *tu hoc mihi non probas*. Cicero Attic, lib. 4. *Quos libros, ut spero, tibi valde probabo*. Addunt ex Virgil. *Nec cernitur ulli*, id est, ab ullo. Nec Servium consulunt, qui id Græcè dictum ostendit. Mihi ramen hic, & ubique dativus acquisitionem significat: & quemadmodum dativus à nullo verbo regitur, ita cuius orationi aptissimè jungetur: nec enim aliter significat, quum dico; *Da pecunias mihi*, quàm quum dico; *Filius mihi peccat*, aut, *Non omnibus dormio*. Itaque; *Non cernitur ulli*; id est, nulli ostendebatur, nulli erat conspicuus. Unde aptissimè Apulejus de Deo Socratis, Homeri versiculum vertit;

Dativus
à nullo
verbo re-
gitur.

Supra
lib. 2.
cap. 4.

Soli

nus simul adhibeatur ad exprimendum Agentem, à cuius utique parte proficiscitur passio. Certe longe aliter ponitur, apud Sallust. I. Histor. *Omnis Gallia, nisi qua à voladibus in via, fuit perdomita*, Liv. I.; *A dno Numitori, alia comparata manu, adjuvat Remus*, XLII. 60. *Cecidit ab Romanis ducenti Equites*. Aliter apud Ovidium *Insto ne vir ab hoste cadat*. Pompon. de Or. juris *Omnia manu à Regibus gubernabantur*. Cicero *Uscitas enim à me non dungi solum, veram etsi amari*. His exprimitur Agens, unde quid proficiscitur, illis ubi & qua parte quid acciderit,

Soli perspicua, ast aliorum nemo tuetur.

Addunt etiam ex Martiale lib. 2. Si cui forte la-
geris: & si totus tibi triduo legatur. Sed hi viden-
tur ignorare Romanorum morem, qui legen-
tes anagnostas audiebant. Habebant (inquit Vi-
ves lib. 1. de corrup.) proceres Romani in illis im-
perii occupationibus lectores, quos Græca voce ἀναγνώ-
στας nominabant, qui epulantibus, qui dormitantibus,
lavantibus, deambulantibus, iter facientibus lege-
rent. Imò & ab ipso Martiale discere, dativum
in passiva esse acquisitionis. lib. 10. At non &
stamina differt Atropas, atque omnis scribitur hora
tibi. Plaut. Mihi istic nec scribitur, nec metitur:
[idem Trin. act. 3. sc. 4. Dicat literas apud por-
torem resignatas sibi. Ubi manifeste Dativus
acquisitionis est, non actionis: non enim ip-
se literas resignavit, sed alii. Propert. lib. 3.
eleg. 4. Nec mihi mille jugis Campania pinguis
aratur. Ubi similiter non actionis, sed ac-
quisitionis Dativus est.] At, inquiunt, in
passivis participiis patet dativus rei agentis: ut,
Dicite mihi, dicende nobis. Respondeo, Dativos
illos, non propter participia, sed propter ver-
bum substantivum esse positos; ut, Sunt mihi
amici: ubi etiam acquisitio significatur, non
actio, vel passio; ut, Causa docenda mihi est, id
est, mihi, non aliis expedit causam docere.

Qui asserunt rem agentem in accusativo col-
locari cum per, magis falluntur: nam quum Per, si-
Cicero dixit; Res agitur per eosdem creditores, gnificat
nunc significavit, creditores agere rem, sed Re- administrat
gis amicos agere rem per creditores. Istorum stram si-
error satis refellitur ex innumeris testimoniis, ve instru-
ubi in voce activa, per, adhibetur. Q. Cur menta-
tius libro 9. Invitatumque ad epulas per Boxtum lem.
quen-

quendam Macerianum, in convivio occidit. *Caesar*
 3. *Civil.* Pompejus frumentum omne per equites
 comportaverat. *Cicero*; Mirifice mihi & per se,
 & per Pompejum blanditur *Appius*; idem; Nihil
 interest, utrum per procuratorem agas, an per te ip-
 sum.

A. & Si præpositio, *per*, non significat rem agen-
 ab, non si- tem, ut facillè demonstrari potest, nec *a*, vel *ab*
 gnificant causam per, respondit per *a*. Locus est in prima, & se-
 efficien- cunda epistola lib. 5. ad *Famil.* ubi *Metellum*
 tem prin- inquit; Non putavam *Metellum* fratrem ob dictum, ca-
 cipalem. pite, ac fortunis PER TE oppugnatum iri; cui re-
 spondet *Cicero*; Quod scribis non oportuisse *Me-*
tellum fratrem tum ob dictum à me oppugnari:
 ibidem ad *Lucejum*; Quum hoc demonstrat me
 à te potissimum ornari, celebrarique velle: subdit
 paulo post; Neque autem ego sum ita demens, ut
 me sempiterna gloriæ per eum commendari velim, &c.
 Vide infra.

Si per *a*, vel *ab*, res agens significaretur,
 semper apponeretur, vel saltem suppleretur
 ablativus cum præpositione: sed in multis
 suppleri non potest; non est igitur res agens
 ablativus. *Cicero* pro lege *Manil.* In quo agitur
 populi *Rom.* gloria, agitur salus sociorum, aguntur
 certissima populi *Rom.* vœtigalia: idem; *Æschines*
 in *Demosthenem* irvehitur. *Virgilius*; Tum verò in
 curas animum deducitur omnes. Huc adde illa;
 Linguor animo; consternor mentem; videris este do-
 ctus; afficior pudore, & innumera ejusmodi.
 Regula igitur artis nostræ Grammaticæ vera
 est; Passivum verbum nihil præter suppositum desi-
 derat.

Regula.

A, vel *ab*, ut in universum dicam, sive in
 activa, sive in passiva, significat, à parte,

„ [tam-

„[tamquam si quærenti Unde? respondeatur,
 „Hinc, Illinc: ut si quærat quis; unde petetur via-
 „ticum? eique ego respondeam, à me petatur,
 „stolidus esset, qui mea verba sic acciperet,
 „quasi ego viaticum petere debeam. Ita dici-
 „mus;] *Ventus fluit ab Oriente.* Et cum Corne-
 lius Tacitus dixit; *Trepidatur à Cæsare*, non si-
 gnificat, Cæsarem trepidare, sed à parte Cæ-
 sariis, hoc est, Cæsarianos. Et Cic. 2 Offic.
 de Alexandri Pheræi morte, quum inquit;
Ab ea est enim ipse propter pellicatus suspicionem inter-
fectus, non significat, ipsam Theben manu sua
 interfecisse regem, quem Thebæphonus, Pi-
 tholaus, & Lycophron ipsius Thebes fratres
 trucidarunt. Sic Plutarchus in Pelopida,
 & Diodorus Siculus lib. 16. Ann. 4. Pompo-
 nius Mela lib. 1. cap. 21. *urbem Dioscuriada à*
Castore & Polluce conditam dicit, quam re vera
 Amphitus, & Telchius, aurigæ Castoris, &
 Pollucis condiderunt. Vide Solinum. *Te-*
rent, Phorm. *Non potest satis pro merito ab illo tibi re-*
ferri gratia. Hanc phrasin sic retulit Cæsar 1. *A parte*
Civil, Pauca apud eos locutus, quod si à parte eorum illius.
gratia relata non sit pro suis maximis beneficiis, di-
mittit omnes incolunes.

Hic me locus adinonuit, ut varia subjungam *A te, id*
 testimonia, in quibus eadem res nunc per *a, est, tuo*
 vel *ab*, nunc aliter enuntietur. Liv. lib. 6. *iusu.*
 Dec. 3. de Jubelio; *Me quoque jube occidi, ut*
gloriarî possis, multo fortiorem, quam ipse es, virum
abs te occisum esse. Valer. Maxim. lib. 5. cap. 2.
 de eodem Jubelio; *Quid cessas in me cruentam secu-*
rim distringere, ut gloriarî possis aliquando, virum
fortiorem, quam ipse es, tuo iussu interentum:
 idem Valer. Maxim. lib. 5. cap. 3. de Carbo-
 ne; *Sed nobis tamen tacentibus, Gn. Carbonis iussu*

T

tuo

tuo intererenti mors animis hominum obversabitur; idem rursus de eodem, lib. 6. cap. 2. Vidi Gn. Carbonem, cum in summo esset imperio, à te equite Ro: trucidatum. Huc adde illa paulo antè relata de Metello, & Lucejo.

Sed jam ad asyllum sacrarum litterarum confugiam, ut pervicaces Grammaticos convincam. D. Paulus 6. ad Rom. *ὁ γὰρ ἀνομιῶν διὰ τὴν ἀνομίαν δικαιοσύνην ἔσται*, id est, *Qui enim mortuus est, justificatus est à peccato.* Verte in activam more Grammatico, & in hæresin incurres, sic; *Peccatum justificavit illum, qui mortuus*

A peccato est. Quid absurdius? *A peccato justificatus est ille, ro, pro, hoc est, à parte peccati, quia non pertinet ad ad peccatum peccatum.* Ita dixit Pilatus; *Innocens ego sum à sanguine justis hujus.* „ [Sicut Virgil. *Sicce go, quo, sanguine fauces, pro, à sanguine, id est, non ad peccatum, humentes à sanguine.*] Obscurius illud Matt. cap. 11. & Luc. 7. *Justificata est sapientia à filiis suis, id est, doctrina non pertinet ad hanc generationem.* Et Hieron. 10. *Sultus factus est omnis homo à scientia.*

A, vel ab, idem esse quod, à parte, multis possem testimoniis ostendere. sed accipe pauca; ac primùm in verbo substantivo. Plautus *Sum. Curc. Tam à me pudica est, quasi soror mea sit.* Terentius Hecyr. *Narrat, ut virgo à se integra etiam non fiet: idem; Ab Andria est ancilla hæc: idem Heaut. Tantumne est ab re tua otii tibi? Valer. Maxim. lib. 2. cap. 4. Atellani autem ab Ofcis acciti sunt, id est, Romani acciverunt illos ab Ofcis.* Cicero pro Muræno, *Nostri inquam illi à Platone, & Aristotele moderati homines, id est, Platonici, & Aristotelei: idem 3. Orat. Accertis silentium fuit: idem pro Mil. Beatos esse, quibus ea res honori fuerit à civibus suis: idem pro Ra-*

Rabir. *Quorum impunitas fuit, non modo à judicio, sed etiam à sermone: idem 1. Orat. Vide ne hoc totum Scævola sit à me. Ciceroniana sunt; Locus à frumento copiosus; à magistratibus nuda respública; ab amicis inops; à propinquis nudus, à suis manitus; orba ab optimatibus concio.* „[Di-
 „*ctys lib. 6. Ubi multa indigna expertus, ad* *Amitto.*
 „*postremum a Polyphemo plurimos sociorum amise-*
 „*ris.] Cicero 3. Orat. Nihil isti adolescenti, ne-*
 „*que à natura, neque à doctrina deesse sentio. Te-* *Desum.*
 „*rent. Heaut. Sed hic aëtor tantum poterit à facin-* *Pessum.*
 „*alia, quantum, &c. Cicero; à voluntate scripto-*
 „*ris stare; aut à se potius, quàm ab adversariis stare;* *Sto.*
 „*à senatu stare. Ter. Andr. Contrepuit à Glycerio* *Contrepuo.*
 „*ostium: idem; Sed quid ab illo crepuerunt fores?*
 „*Ovid. „[epist. Dejan. In festo ne vir ab hoste ca-* *Cado, oc-*
 „*dat:] & 5. Metam. Magna ferēs tacitus solatia* *cido.*
 „*mortis ad umbras, A tanto cecidisse viro: idem*
 „*13. Metam. Occidit à magno, sic Di voluistis, A-*
 „*chills. „[Alio sensu dixit Liv. lib. 25. Plures ab*
 „*Romanis equites ceciderunt, significat enim plu-*
 „*res Romanos interfectos.] Prop. Solus amans*
 „*novit, quando periturus, & à quo. Lucan. Quis no-* *Pereo, in-*
 „*lit ab isto ense mori. Ovid. 3. de Ponto; Discipulo* *tere.*
 „*peris solus ab ipse meo. Cic. 2. Offic. Phalaris non*
 „*à paucis interit, ut hic noster: idem; à valentiore*
 „*interire. Plin. lib. 11. Quum perit ab Annibale.*
 „*Liv. lib. 1. Utriusque pugnam ciebant, ab Sabinis* *Ciere.*
 „*Metius Curtius, ab Romanis Hastius Hostilius. Cic.*
 „*Tantum amorem sibi conciliarat à nobis omnibus.* *Concilio.*
 „*Plaut. Most. Qui à patre ejus conciliarem pacem.*
 „*Terent. Eunuch. Ne quis forte internuncius clam à*
 „*milite ad eam curstet. Cic. Attic. Mare nunc,* *Cursto.*
 „*quia à sole collucet, albescit. Horatius; Multaque* *Collucet.*
 „*merces destuat tibi equo ab Fove. Virg. Qui nunc* *Desuo.*
 „*Misenus ab illo dicitur, id est, propter Misenum;* *Dicor.*

fic, dux dicitur à ductu, & rex à regendo, Plin. *ab amicitia ejus Gracchanus appellatus.* Plaut. Cistell. *Doleo ab animo, doleo ab oculis, doleo ab egritudine.* Plin. l. 24. c. 8. *Si caput à Sole dolet.* Cic. *Et à me insidias metuumt.* Ovid. *Nubibus assiduis pluvioque madescit ab Austro.* Cic. l. Acad. *Nunciatum est nobis à M. Varrone, venisse eum ab Roma.*

Obsto. Val. Max. lib. 4. cap. 3. *Interim velim, ne mihi à Sole obster.* Cic. 2. Nat. *Et si est calor à Sole, sese opponant.* Ovid. l. Metam. *Postquam vetus humor Percaleo, ab igne percaluit Solis.* Lucret. lib. 6. *Et in lucem Rarefco, tremulo rarefcit ab aestu.* Cic. Attic. *Quum Rome à Refrigeo, iudicibus forum refrigerit.* Cic. *Salvebis à meo Cicerone.* Quintil. lib. 3. *An timendum à rege bellum?* Ovid. 2. Fastor. *Sed tamen à vento, qui fuit, unda tumet.* Cæsar. lib. 3. civil. *Hæc à custodiibus classium loca maxime vacabant.* Plaut. Epid.

Vaco. *Valeo.* *A morbo valui, ab animo aeger fui.* „ [Cic. Mars „ communis saepe spoliante jam, & exultantem ever- „ tit, & perculit ab abjecto. Itaque si dixisset; „ Spolians percussus est ab abjecto, non aliud „ intelligendum esset, quam percussum fuisse „ ex parte abjecti, velut instrumentum, per „ quod Mars eum perculit.

Sed quid in his moramur, si sola hac ratione hoc evincere possemus? Si præpositio *a*, vel *ab*, cum eodem verbo, & eodem sensu, in activa, & passiva reperitur, insipientis præceptoris erit, utrobique rem agentem explicare, verbi gratia; *Dabuntur à me pecunie*, non est, *Ego dabo pecunias, sed dabo à me pecunias*, quod Hispanè dicitur; *De mi parte, ò a mi cuenta.* Adferamus igitur exempla, ubi *a*, vel *ab*, eodem sensu in activa, & passiva, in uno eodemque verbo reperitur.

Cicero; *Neque vero M. Tullius animum à vestra ab-*

abalienavit potestate. Plaut. Mili. *Istuc crucior à Abalite*
viro me tali abalsenariet. no.

Abducere animum à sollicitudine; & puerum à Grammaticis; & abducere à nido, trita sunt. Cic. *Nave à prædonibus abducta; Amarito ad divortium uxor abducitur, teste Donato.* „ [Plaut. „ Pœn. *Filius abductus à patre puer septuennis sur-*
„ *ripitur.*]

„ [Accipere ab aliquo, & Accipi. Livius 10. *Accipio.*
„ *Sinilius vero est, à Gallo hoste, quam Umbrò eam*
„ *cladem acceptam. Ita; Ab illo acceptæ, vel alla-*
„ *tæ literæ, non significat illum accepisse, vel*
„ *attulisse, sed litteras illius esse acceptas,*
„ *aut allatas.]*

Cicero Senect. *Eique dona à sociis attulisset: Aufero.*
idem 3. leg. *Cui ne reditus quidem ad bonos, salu-*
tem à bonis potuit afferre: idem Attic. Et plus à
vobis præsidii, quam à cæteris opis ad salutem potest
afferri: idem; Nuncii à Parthis adferuntur.

Cicero pro domo sua, *Clodius pecunias consu-*
lares abstulit à senatu: idem Attic. Totam Acade-
miam à nominibus nobilissimis abstulit. Plautus
Pseud. Auferetur id præsum à me, quod promisi
per jocum?

Terent. Adelph. *Abs quisvis homine, quem est Accipio.*
opus, beneficium accipere gaudeas. Cicero Acad.
Quæ à quovis accipi oporteret, & quæ repudiari.

Plaut. Pseud. *Ubi sunt isti, qui * amant à leno. Amo.*
ne: idem Pænulo; Amat à lenone hic. Cicero;

T 3 us

* *Amant à lenone.*] Hæc non pendent proxime à Verbo, sed ab intellectu nomine *mulieræ*. Et similia occurrunt etiam mox in *Lego & Reddo*. *Literas à te mihi fratror tuus reddidit*, ubi *te* à te, refero non ad reddidit, sed ad *litteras*. Atque ita Cic. Famil. IX. ep. 16 *Levior est plaga ab amico, quam à debitore*, ep. 21. *Nihil tibi opus est illud à Trabeca.*

ut scires, eum non à me diligi solum, verum etiam amari.

Averto. Avertit oculos ab illo; *A* iudicibus oratio avertitur.

Avello. Sperat se à me avellere; *Non ab ea rep. avellar.* Sic divello, & revello.

Audio. Cicero de Senect. *Sepe à majoribus natu audi- vi: idem 3. Finib. Esseque hominis ingenui, velle bene audire à parentibus; nostros senes commemorare audiri ab aliis senibus auditum.* Claud. de rapto, libro 1. *Fam magnus ab imis Auditur fremitus terris.*

Do. Cicero Attic. libro. 14. *A me hoc illi dabis: idem pro Flac. Ab Attilio Servilio dicit se dedisse, & à suis fratribus: idem Attic. Se à me quodammodo dare.* Plaut. Capt. *Vaticum ut dem ab tra- pezita tibi: idem Menæch. Da sedes à te, post reddidero tibi.* Terent. Adelph. *Dabitur à me arg- entum.* Cicero 1. Verr. *Tempus quod mihi ab amicorum negotiis datur: idem Attic. Datur mihi epistola à sororis tuæ filio: idem 1 Leg. Nullam tibi à causis vacationem video dari: idem lib. 7. epist. Ad Cæsarem litteræ mihi dantur à te.*

Defendo. Virgil. *Dum teneras defendo à frigore myrta.* Plinius; *Vestes à tineis defendit hæc herba.* Cæsar 2. Civil. *Musculus defenditur à nostris.* Cicero 2. Agrar. *Ab hostibus defendi paludibus.* Vide, Mu- nio, & Prohibeo.

Dejicio. Dejicere oculos à Rep. *Dejectus ex aliquo, & ab aliquo loco.*

Desidero. Desidero abs te aliquid; *Desideratur à magno philosopho gravitas.*

Despero. Desperare ab aliquo. Cicero in Pison. *Te spem habere à Tribuno plebis, si tua consilia cum illo conjunxisses: à Senatu quidem desperasse, id est, te nihil tibi de Senatu polliceri posse.]*

Plaut.

Plaut. Rudent. Qui prædam ab eo emerat. Val. Emo & Redino.
 Max. 1. 4. c. 2. A piscatoribus in Malesia regione verriculum trahentibus quidam jactum emerat. Cicero Offic. Aut captos à prædonibus rediment: Cicero 1. Verr. Emtum est ex senatusconsulto frumentum ab Siculis, prætoris Verre: idem pro Sextio; Ex his princeps emitur ab inimicis meis. Plaut. Epid. A lenone quædam ut fideiçina, quam amabat, emeretur sibi. Sueton. August. Cajum, & Lucium adoptavit domi per assem, & libram, emtos à patre Agrippa. Livius Dec. 4. lib. 4. Ut captivi ab Annibale redimantur. Juven. Satyr. 4. Monstrum nulla virtute redemptum à vitiis. Ovid. in epist. Si tibi ab Atrida precio redimenda fuisset. Vide Peto, & Postulo.

Eripere à periculo; Vereor ne eripiatur à nobis Eripio. regia causa.

Cicero pro Cluent. Excludere ab hereditate: idem Verrin. 5. Excludere aliquem à negotio. Terentius Andr. Ut ab illa excludar, hoc concludar. Cicero 1. Orat. Repelli, & excludi a gubernaculis Repello. civitatum.

Exigere aliquid ab aliquo. Quintil. lib. 1. Exigo. A Grammaticis exigitur poetarum enarratio. Cæsar 1. Civil. Pecunie à municipiis exiguntur.
 „[Expectare ab aliquo. Cicero; Omnia Expecto.
 „volo à me postules, & expectes: idem; Diligentiam à me expectari puto.

Extorquere aliquid ab aliquo, tritum est. Extor- Cic. Pecunia omnis ab eo extorta, atque erepta est. queo.
 Cic. de univers. Mundus per se, & à se, & patitur & facit omnia: idem 1. Invent. Commune est, quod nihilo magis ab adversariis, quam à nobis facit: idem de Orat. A se aliquid facere. Tritum est; hoc factum à vobis.

„[Ferre ab aliquo. Vide supra Aufero. Fero.
 T 4 „ Plaut.

- „ Plaut. Rud. *Nisi multis blanditiis à me gutta
 „ ferri non potest; id est, tu à me non feres gut-*
Furor. „ tam aqua. Furari ab aliquo. Cic. Si ego
 „ tuum ante legissem, furatum me abs te esse dices.]
- Flagito.** Cic ad Appium; *Flagitare promissum ab ali-*
quo per litteras, Cic, pro Sext. Flagitabatur ab
his quotidie cum querelis honorum omnium, tum
etiam precibus senatus, ut meam causam susciperent.
 Vide Postulo.
- Habeo.** Terent. Phorm. *Otium à senibus ad potandam*
ut habeam. Cicero Bruto; Nullas adhuc à te lit-
teras habebamus: idem pro Sext. Habere benefi-
cium ab aliquo: idem 1. Offic. Senicorum quidem
mas tantam habet à veteri disciplina vercundiam,
 &c. idem 12. Famil. *Habeas eos à me commen-*
datos: idem; habere praesidium, vel spem ab ali-
quo: idem in Vat. Quare ne tibi hunc hono-
rem à me haberi forte mirere: idem pro Caelio;
Eam dignitatem in M. Caelio habitam esse summam,
hodieque haberi ab omnibus. Egregius locus est in
Plauti Menach. act. 5. Ludibrio pater habet.
 SE. unde? MUL. *Ab illo meo viro.*
- Impetro.** Civitatem ab aliquo impetrare, tritum est.
 Cic. Amicit. *Quid postules ab amico, & quid pati-*
ari à te impetrari. Plaut. Mostel. Aliud quidvis
impetrari à me facilius perferam: „ [Et Rud. De-
„ ceti d' abs te impetrari.] Val. Max. lib. 4. cap. 3.
A servis vix impetrari potest, ne eam supellestem
fastidiant, quā uti Consul non erubuit. Cæsar
 1. Civil. *Egrè ab iis impetratum est, ut in senatu*
 recitarentur.
- Lego, as.** Cic. pro Cluent. *Itaque ejus testamento legat pec-*
uniam grandem à filio: idem in Topic. Uxori
ancillarum usum fructum legavit à filio. In passiva
tritum est apud Jurisperitos; Domus legata est à
 Titio. Vide Brissonium, & Hotom. in A., vel
 AB, & pensita phrasin, Cic.

Cic. Attic. 16. *A Bruto legi Antonii edictum*: *Lego, usque* sic dicimus, *Legi à te litteras*. Ovid. 3. Pont. *A posteritate legi*. Cic. *Liber tuus legitur à me diligenter*, id est, per meos; ut, *Trepidabatur à Cæsare*. & *captus oculis etiam diceret*; Terentius *legitur à me diligenter*.

Cic. *Liberavi hunc à Cæsare*, tritum est: idem; *Libere*, liberare se ab aliquo: idem; *A scelere certe liberati sumus*: idem; *Te à quartana liberatum gaudeo*.
Vide Separo.

Cic. 13. Attic. *Ab illo mihi mittas*: idem; *Mitto*, & *à me missi sunt*.

Movebo hunc à sacra linea: remove te ab illo; *removentur à vitis*.

Tacitus lib. 10. *Sævus ille vultus, & rubor, à Munio*, quo se contra pallorem munebat. Colum. *Quantumque res patietur, à frigore, & tempestate munemus*: idem; *Hortum ab incurso hominum, pecudumque munire*. Horatius; *Inclusam Danaën munerant satis nocturnis ab adulteris*. Lucret. lib. 3. *Quod lethalibus ab rebus munita tenetur*. Cæsar 2. Civ. *Tecta, atque munita ab omni icu telorum*. Tacitus; *munitus ab insidiis*. ut Horat. *Tutus ab insidiis latronibus*. & Ovid. *Tutus ab insidiis*. Vide Defendo.

„[Mutare ab aliquo, id est, ex eo, sive pro eo qui fuerat. Virgil. *Heu mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo Hestore?* Ubi ridiculus sit, qui Ab, rem agentem significare putet.]

Cicero pro Flac. *Si pratori dedit, à quaestore numeraverit*: idem 2. Phil. *à se numerare*. Mart. *Omnis ab infuso numeretur amica Falerno*. Vide Solvo.

Liv. lib. 2. *Tarquiniensis ab sua parte Romanum populi*. Terent. *Quisnam à me populi tam gra-*

viter fores : idem ; Et istum amulum ab ea pellit.
Cæsar 1. Gall. Quom hostium acies à sinistro cornu pul-
sa Liv. Cætera à fronte pulsa.

Pereo. „ [Perire ab aliquo, Plaut. Poen. act. 4. sc. 4.
„ Metus ne à te perdeam, pro, peream, Ovid.
„ Discipulo perii solus ab ipse meo. Plin. Qui perit ab
„ Annibale.]

Peto. Peto à te, tritum est. Cicero 6. epist.
Nec tamen ipse, à quo salus petitur, habet explicatam
rationem salutis sue : idem 1. Divinat. Ut ab
ejus solo, in quo est humatus, oracula peterentur.
Mart. A caupone tibi fæx Loleiana petatur. „ [Li-
„ vius 6. Ab Latinis Hernicisque res repetitæ pro,
„ Romani à Latinis repetierunt.] Vide Emo,
& Reposco.

Postulo. Postulare ab aliquo, tritum est. Cicero
1. Leg. Veritas à te postulatur : idem 2. Tulcul.
Quod ergo & postulatur à fortibus, & laudatur
quem fit, &c. idem lib. 1. Postulatur à te jam-
diu, vel flagitatur potius historia. Cicero Philip.
Sed quoniam ab hoc ordine non fortitudo solùm, sed
etiam sapientia postulatur, &c. Vide Emo.

Prohibeo. Dicimus prohibeo vim ab amico, & ami-
cum à vi. Cic. 3. Offic. Nam & à rep. forensi-
busque negotiis armis impiis, vique prohibiti.

Projicio. Projicere, & rejicere à se mala, tritum est.
Cic. A liberis suis abstrahi, & à conjugè abripi,
& ab aris, focisque innocentem projici. nota hæc
infinita verba.

Promo. Cic. 2. Orat. Ne ipse aliquid à me promississe vi-
dear. idem ; Furis utilitas vel à peritis, vel de li-
bris depromi potest. 1. Orat.

Reddo. Cic. Litteras à te mihi Stator tuus reddidit
idem ; Litteræ mihi redditæ sunt à te : idem ; Lit-
teræ mihi redditæ sunt in senatu ab Lentulo.

Rapio. Rapere ab aliquo, tritum. Horat. 3. Carm.
aut aquiva raptus ab Ida. „ [Re-

„Recuperare ab aliquo, Hygin. Fab. 69. *Recupero.*
„*Ut exercitum sibi commodaret ad regnum à fratre*
„*recuperandum; & Fab. 85. Pelops à Lajo filium bello*
„*recuperavit.]*

Repellere servitutem à civibus, dixit Cicero ad Repello.
Brutum, Cic. 1. Orat. *Repelli, & excludi à gu-*
bernaculis civitatum.

Cic. 1. Verr. *Nihil est quod minus ferendum sit, Repesco.*
quàm rationem ab altero vitæ reposcere eum, qui non
possit suæ reddere. Valer. Maxim. lib. 3. cap. 6.
Quum à Scipione ratio in curia posceretur, id est,
quum Tribuni ab eo peterent rationem. Vide
Peto, & Postulo.

Cic. Lucejo; *Qui omnes à perpetuis suis histo- Separo.*
riis ea, que dixi, bella separaverunt: idem 4. Acad.
Quoriam vera à falsis nullo discrimine separantur.
Ovid. 1. Amor. *A domina separari. Vide Libero.*

Cic. 5. Attic. *Sed etiam hoc dicit, se à me solvere: Solvo,*
ibid. lib. 7. Ab Egnatio solvat, quod tibi debet: persolvo.
idem pro Plant. ab aliquo persolvere: idem; Id
à vobis persolvere me finite. Plaut. Res solvetur
ab trapezista meo. Cicero; Solvus à cupiditatibus.
Ovidius; *Ab amplexu alicujus solvi. Vide Nu-*
mero.

Terent. Adelph. *Postremo à me argentum, Sumo.*
quantum est, sumito. Cicero pro lege Man. Ab
eodem Pompejo omnium rerum egregiarum exempla
sumantur. Ovid. 2. Amor. Fastus sumuntur ab
immagine speculi.

Cæsar 3. Civil. *Qui portus ab Africo regebatur, Tego.*
ab Austro non erat tutus.

Verbum igitur passivum solo supposito con-
tentum est. Cicero lib. 15. epist. citat versic-
ulum Nævii; *Lætus sum laudari me abs te pa-*
ter laudato viro. Sed attende, quomodo distin-
guat idem Cicero lib. 5. ad Lucejum; Placet
enim

enim Hector ille mihi Nevianus, qui non tantum laudari se letatur, sed addit etiam, à laudato viro; item pro Milone; Factum ne sit? at constat, à quo? at patet. * Vides particulas, à quo, separari à verbo passivo. Vide Habeo, supra. Denique eodem prorsus manente sensu, activa oratio in passivam verti non potest. Unde falluntur Alciatus lib. 2. Parerg. cap. 28. & Rarvard. lib. 2. cap. 5. Variar. qui putant, valere stipulationem etiam in passiva voce; ut, *dabisi dabitur*. Id ostendunt ex loco Plauti in Pseud. act. 4. sc. 6. *Viso quid rerum*, ubi Simo dicit; *Viginti minas dabisi*? Respondet Ballio, *Dabuntur*. Sed in sequenti scena sic se excusat Ballio; *Auferetur id præmium à me, quod promisi per jocum?* Quasi dicat, ego nec verè promisi, nec verè, aut ex formula fui stipulatus, sed jocosè, & quasi coactus, † cui Simo respon-

det;

* *Vides particulas &c.*] Rectè; sed sic etiam separari queat Accusativus à Verbo suo. *Amat, at quam? Glycerium.*

† *Cui Simo respondet &c.*] Nihil hæc ad rem, nec ad eludendam stipulationis vim passiva forma in respondendo conceptam. Quin immo ex isto Plauti loco, si quid Plauto in his tribuendum, vel maxime manifestum est valere eam, seu valuisse saltem istis temporibus. Nam Ballio, qui reus erat promittendi, nequiquam opponit exceptionem, tanquam non rite, *nee vere aut ex formula* respondisset, dum ad *Viginti minas Dabisi?* responderat *Dabuntur*; sed tanquam si per jocum omnia egisset, stipulationem XX. minarum ultro Simoni deferendo, & sic stipulanti se obligando: nequiquam vero *coactus*, quod male item Auctor noster ponit. Eam vero exceptionem cum non accipi à Simone videret, ne tum quidem ad alteram illam confugit, sed plane agnoscit obligationem ita promittendo factam, & proinde rogat, ut ergo vicissim Simo *sa rem Pseudolum*, auctorem omnis mali, & qui se quidem, ut ipse ait, *perdiderat, sibi dedit*, scil. noxam. Vide Plaut. IV, 6, 16, & 7, 118. Sed & Scena seq. 8. ait

Si.

det; De improbis viris auferri premium, & prædam decet. Quæ dixi de verbis passivis Latinis, eadem de Græcis dicta esse velim: in omni enim idiomate passivum solo supposito contentum est. Et quamvis vernaculæ linguæ careant omnino passiva voce, dicimus tamen; corre se, anda se, acabò se la guerra, mejor se vive en el campo que en la ciudad. „[Si corre, si vâ, si fini la guerra, meglio si vive nella campagna, che nella Città.] ubi solo supposito etiam subintellecto perficitur oratio.

C A P. V.

De Verbo substantivo, Sum, Fuo, Fio, & de his formis, Mea interest, tua refert.

Fundamentum, sive radix omnium verborum est verbum substantivum, quod Græcè *φωω*, latinè *Fuo*, vel *Fio* dicitur. Et

Simo, Bene ego illum tetizi, nempe Ballionem, at qua re? non alia, nisi stipulatione ista, cui Ballio se obligaverat, respondendo simpliciter *Dabuntur*. Sic videmus plane aliud ex hoc Plauti loco patere, quam quod persuasum nobis vellet Sanctius. Sed & si maxime responsio in formula stipulationum olim fuisse rejicula & invalida, ejus rei non illa foret causa, quod veteres Romani censuissent, activam orationem *Ego dabo*, non posse eodem sensu verti in passivam, seu passiva exprimi, *Dabitur à me*: Sed quod, quando simpliciter dicebatur *dabitur*, vel *Dabuntur*, in ea responsione inesset ambiguitas, quæ omnino abesse debet à formulis Legum & Juris, dum in ea non exprimitur, nec etiam necessario intelligitur, sicuti intelligitur in *Dabo*, certa persona, quæ ista stipulatione obligetur. Ea vero si exprimitur, addito *à me*, sicuti nulla amplius superest ambiguitas, sic nulla prorsus in illa stipulationis formula, superesse poterit difficultas, cum ex sententia Ulpiani etiam respondens *Quidam?* interroganti *dabis?* obligetur, ut patet ex L. 1. §. 2. Dig. de Verb. Oblig.